

K vyhlášce č.437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě

Zpracovala: Ing. Andrea Špačková, VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s.

Vyhláška reaguje na změnu zákona o odpadech č.223/2015 Sb., a to změny v ustanovení §32 a 33 (účinné od 1.3.2016) - úprava definic kalu, vymezení řetězce, ve kterém mohou být kaly předávány až po jejich konečné použití na zemědělské půdě, nově zmocnění pro stanovení podmínek pro skladování a dočasné uložení kalu a nutnost ověření účinnosti technologie úpravy kalu v prováděcím předpise.

Vyhláška nabývá účinnosti od 1. ledna 2017.

Shrnutí změn:

- Nově vymezeny podmínky pro skladování a dočasné uložení kalu před jejich použitím na zemědělskou půdu
- Nově vymezen požadavek na ověření účinnosti technologie úpravy kalu
- Nově definováno zařízení na použití upravených kalů – půdní bloky
- Rozšířeny ukazatele rizikových prvků pro hodnocení půd
- Rozšířeny ukazatele rizikových látek pro hodnocení kalů
- Zrušena možnost použití kalu kategorie II od roku 2020 (definována limit.hodnotami mikrob.ukazatelů)
- Změněn způsob stanovení mikrob.kritérií
- Upraveny postupy pro analýzy půdy a kalu
- Nově definovány metody odběru vzorků kalu
- Nově může odběr vzorků provádět pouze certifikovaný vzorkař nebo jím proškolená osoba
- Rozšířen požadavek na obsah programu použití kalu

§ 2 Základní pojmy

- Vymezuje novou definici - zařízení na použití upravených kalů - jakožto všechny pozemky, které užívá jeden zemědělský podnikatel a na kterých používá, dočasně uloží (§ 8), nebo bude používat upravené kaly. (Zemědělec bude muset požádat krajský úřad o přidělení IČZ. Ohlašování zařízení na použití upravených kalů bylo posunuto až k 30. 11. 2017, příloha č. 22 vyhlášky č. 383/2001 Sb.). Pokud zemědělec (nebo jiný subjekt) provádí skladování kalů, jedná se o odlišné zařízení, které jednak zahrnuje pouze místo skladování kalů a navíc podléhá povolení podle § 14 odst. 1 zákona o odpadech.
- Dočasné uložení – max. po dobu 12 měsíců od výstupu z technologie úpravy
- Skladování – max. po dobu 3 let v zařízení provozov. dle § 14 odst.1 zákona o odpadech

§ 3 Technické podmínky pro použití upravených kalů na zemědělské půdě

- Vymezuje, jak dlouho po provedení úpravy je možné považovat kal za upravený, aniž by bylo provedeno nové ověření mikrobiologických kritérií (8 měsíců ode dne výstupu

z technologie úpravy kalů). Před uplynutím této doby musí být kaly alespoň umístěny na půdní blok, kde budou do 30 dní použity. V rámci těchto 30 dní musí pak zemědělec kaly rozprostřít na půdním bloku a nejpozději do 48 hodin od rozprostření (rozmetení) kalů na pozemek kaly zapravit (orbou), čímž se zabrání možnému smyvu z půdy.

- Uvádí podmínky, které musí být během těchto 30 dnů splněny, aby mohly být kaly před svým použitím umístěny na půdním bloku (obsah sušiny min. 18%, u neodvodněných kalů min. 4 %, zpracování havarijního plánu dle vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, dodržení vzdáleností od zdrojů pitné vody a povrchových vod, maximální sklon svahu, stanovení požadavků ve vztahu k programu použití kalu, dávka kalu na 1 hektar za stanovené období, oddělené uložení kalu dle původu - jednotlivých ČOV).
- Na půdu lze aplikovat pouze upravené kaly, což znamená, že v případě že jsou upravené kaly uloženy nebo skladovány po dobu delší než 8 měsíců musí být před samotným použitím upravených kalů ověřena mikrobiologická kritéria. V případě, že bude zjištěno nesplnění podmínek mikrobiologických kritérií, musí být kal vrácen zpět k jeho úpravě ve smyslu § 32 zákona o odpadech.

§ 4 Mezní hodnoty koncentrací vybraných rizikových látek v půdě a rizikových látek, které mohou být do zemědělské půdy přidány v průběhu 10 let

- V půdě, na které mohou být použity upravené kaly, nesmějí být u žádného ze vzorků překročeny mezní hodnoty koncentrace vybraných rizikových látek uvedených v příloze č. 2 k vyhlášce – rozšířeno nově o ukazatele Be, Co, V, PCB a PAU.
- Celkový povolený vnos rizikových látek do zemědělské půdy použitím kalů v průběhu 10 let je určen povolenou dávkou kalů uvedenou v § 3 písm. f) a mezními hodnotami koncentrací rizikových látek a prvků uvedených v příloze č. 3 vyhlášky.

§ 5 a § 12 Mezní hodnoty koncentrací vybraných rizikových látek a prvků v kalech a mikrobiologická kritéria pro použití kalů na zemědělské půdě

Rizikové prvky a látky:

- Mezní hodnoty koncentrací rizikových látek a prvků v kalech jsou rozšířeny pouze o ukazatel PAU.

Mikrobiologická kritéria:

- Ustanovení umožňuje do prosince 2019 využívat stávající mikrobiologická kritéria podle dosavadní vyhlášky č. 382/2001 Sb, tabulka č. 1 (kategorie I) a č. 2 (kategorie II) přílohy č. 7 vyhlášky.
- Pouze v případě kalů z ČOV zpracovávajících BRO v působnosti nařízení o vedlejších živ.produktech je nutné plnit limity uvedené v tabulce č. 1 přílohy č.4 vyhlášky již od nabytí účinnosti vyhlášky.
- Od ledna 2020 bude platit jen tabulka č. 1 přílohy č.4 vyhlášky, která vymezuje použití kalu pouze v kategorii I.
- Tabulka č. 1, přílohy č.4 – stanovení v odvodněném stavu, Salmonella, volba E.coli nebo enterokoky.

Tabulka č. 1, (č.2), přílohy č.7 – stanovení v sušině, Salmonella, ter.coli a enterokoky.

- Nově u všech mikrob. stanovení navýšen počet zkoušených vzorků při každé kontrole výstupu na 5, dříve 1 směsný vzorek.
- Kaly kategorie I je možné používat bez omezení u všech rostlin.

Kaly kategorie II je možné používat pouze na zemědělské půdě určené k pěstování technických plodin nebo v podzimním období na půdě určené k pěstování běžných plodin a 3 roky po jejich použití nesmí být pěstována polní zelenina, brambory a ovocná výsadba.

§ 6 a § 7 Postupy analýzy kalů a půdy, včetně metod odběru vzorků Nově:

- Monitoring kalů a odběry a analýzy vzorků kalů provádí odborně způsobilá osoba (OZO) s personálním certifikátem, laboratoř či odborné pracoviště, jejichž způsobilost garantuje OZO nebo také osoba, kterou OZO proškolila. Do konce roku 2017 může odběr vzorků provádět i osoba podle dosavadní úpravy vyhlášky, avšak požadavky na způsob vzorkování a analýzy musí být respektovány již dle nové právní úpravy.
- Jsou nastaveny přísnější požadavky pro monitoring kalů a nakládání se vzorky kalů.
- Minimální četnost analýz kalů v roce se nemění, monitoring zajišťuje osoba, která provedla úpravu kalů.
- Protokoly o monitoringu půd a kalů se uchovávají 10 let (dříve stanoveno 30 let).

§ 8 Programu použití kalů

- Program (rozšířen) musí obsahovat všechny náležitosti související s použitím kalů, aby bylo zohledněno veškeré nakládání s kaly (celkové množství kalu, technologie úpravy, výčet půdních bloků, zabezpečení skladování a dočasného uložení, monitoring apod.). Pro každou ČOV resp. technologii úpravy kalu se zpracovává samostatný program. Zemědělec jej musí mít k dispozici před převzetím kalu.

§ 9 Podmínky skladování upravených kalů a podmínky dočasného uložení upravených kalů před jejich použitím

Jsou stanoveny podmínky pro dočasné uložení, které nepodléhají povolení a skladování kalů v zařízeních dle § 14 odst.1 zákona o odpadech:

- a) Min. obsah sušiny 4 % pro kontejnery, jímky, nádrže apod.
- b) Min. obsah sušiny 18 % pro jiný způsob uložení nebo skladování než v bodě a)
- c) Vymezení podmínek pro místo uložení nebo skladování – havarijní plán, zamezení vstupu cizích osob, vzdálenost obytné zástavby, zabezpečení proti úniku kalů a výluhů z nich, výška a vzdálenost hromad, oddělení a označení kalů dle původu.

§ 10 a § 11 Požadavky na ověření účinnosti technologie úpravy kalů

Jedná se o prokázání účinnosti hygienizace na požadované snížení počtu patogenních mikroorganismů.

- Provozovatel zařízení na úpravu kalů bude povinen ověřovat technologii na úpravu kalů, a to odebráním 10 vzorků na vstupu a 10 na výstupu během 30 dnů. Rozdíl mezi kontaminací kalu (před a po úpravě) nesmí překročit stanovený počet KTJ (kolonii tvořící jednotka). Parametry pro výstup musí být v souladu s limitními hodnotami indikátorových mikroorganismů (tabulka č.1. přílohyč.4 vyhlášky).
- Ověření musí být provedeno po každé změně technologie, havárii zařízení nebo změně, která by mohla mít na účinnost hygienizace vliv.
- Technologie, které přede dnem nabytí účinnosti nové vyhlášky produkovaly v posledních 24 měsících pouze kal kategorie I jsou považovány za ověřené.
- Technologie, které produkují kal splňující limitní hodnoty indikátorových mikroorganismů uvedené v příloze č. 4 a č.7 vyhlášky a v četnosti dle přílohy č. 5 vyhlášky jsou považovány za ověřené do 31.12.2019.